

i enkelte Tilfælde, som ere af ren finantfiel Natur, at overveie, om det er Høgere direkte at lægge Pengene paa Bordet, eller give en Rentegaranti, kan jeg finde meget naturligt, om end jeg aldeles ikke vil forsvare det. Jeg tror, at den høitærede Minister har fuldstændig Ret, naar han siger: Quem kan vide, med hvilken Byrde det kan komme til at tyngge paa Statskassen, at man har indgaaet denne Garanti? Jeg vil ikke forsvare Arrangementet med Forstærkningsfond, som blive oppfiste, hvorefter Statsgarantien indtræder, for at man desto hurtigere kan komme til de Sernbaneanlæg, som man nok kunde vente en Smule med. Men at slutte, at en Rentegaranti, anvendt paa Sernbaneanlæg, er det Samme som ved en organisk Lov af denne Beskaffenhed at give visse Samsundsclasser en Statsgaranti for deres Prioritetslaan, tror jeg ikke, at man kan. Det er et rent privat Kreditforhold, som vi her beskæftige os med. Dernæst har man nævnt, at Livrenteanstalten opererede paa samme Maade. Men dertil maa jeg bemærke, at det er et ganske andet økonomisk Omraade, denne Anstalt har. Naar Staten siger, at, naar Folk ville forsikre deres Liv, kan det være nyttigt, at den, navnlig naar den tvinger sine Embedsmænd til at forsikre deres Liv, selv opretter en saadan Kasse. Det kommer jo ikke an paa, om denne Statsanstalt bliver lidt dyrere, end den ellers kunde blive, og kan der komme en privat Kasse, som kan tage Luven fra den, og som Folk ville være tilfredse med, idet de maaste der kunne faae lidt høiere Livrente, saa kan Staten atter opgive at drive et saadant Institut. Det er ikke en Sag, som griber ind i den økonomiske Udvikling. Den har overhovedet meget lidt med de økonomiske Villkaar i Landet at gjøre. Endelig er der blevet, jeg veed ikke, om det var for Alvor, nævnet en Sag, som jeg imidlertid, da det er blevet en meget populær Historie, skal berøre, det er Bureaulaanene i Bestindien. Man har raisonneret som saa, at, naar man kan anvende flere Millioner som Bureaulaan til Planterne i Bestindien, saa maatte man sagtens kunne undvære nogle Hundrede Tusind Rigsdaler til de danske Husmænd. Det er, som sagt, en meget populær Bemærkning; men hvis jeg ikke var bange for, at den er temmelig alvorlig ment, skulde jeg ikke imødegaa den. Forholdet er jo det, at Bestindien efter Slaveriets Ophævelse har befundet sig i en Dvergangstilstand, og man har paatvunget Planterne de Arbejdsregulativer, som hidtil have gjældt. Derfor er der jo noget ganske naturligt i, naar Planterne samtidigt skulde have en Forpligtelse til at føde deres Arbeidere, at Staten da har fullet sig paa det Standpunkt, at, hvis Planterne ikke kunne dette, skal den mod den størst mulige Sikkerhed hjælpe dem fra Nar til Nar ved Bureaulaan. Det er, som sagt, en Dvergangstilstand, som man nu har forladt, idet man har erkjendt, at det er en uhel-

dig Fremgangsmaade, og dette kan altsaa ikke ansøres som et Exempel til Efterfølgelse (J. h. Nielsen: Det er ikke forladt.). So, det vil blive forladt. Forresten vil jeg fremhæve den Forskjel, der er mellem en absolut Regjering og den Tid, man levede under, da de førstnævnte Exempler fandt Sted, og saa den Tid, vi leve under. En absolut Regjering kan give den Slags Gaver, det var i Regelen til store Handelskompagnier osv., og de gaves i den Periode, hvor Landboreformerne foregik, hvor man havde en varm Interesse for alle Samsundsclasser. Men der bliver altid Forskjel paa, at en absolut Regjering tillader sig saadanne Uregelmæssigheder og ikke holder de faste Regjeringsprinciper i Være, og saa at en konstitutionel Regjering, hvor man har lagt Magten i Folkets Hæters Hænder, giver en saadan Udgang til Laan, der vil blive opfattet som en Ret. Det er, hvad jeg vil bemærke om disse Exempler; jeg skal dernæst komme til selve Lovens Omfang. Den høitærede Minister har i Landsthinget udtalt, at det i Grunden var en temmelig ufslydlig lille Lov. Den fremkom ogsaa fra først af som en mindre Lov, Grændsen var da ikke sat saa høi, som den senere er sat, og man betragtede den som en Hjælp til de Husmænd, der ellers ikke vilde kunne faae disse Laan. Den havde et vist filantropisk Anstrøg, men efterhaanden er den bleven udvidet til at omhandle virkelige Kreditforeninger, der skulde give Laan til Folk, der slet ikke behøve dem, fordi de kunne benytte de bestaaende Foreninger. Efter den høitærede Ministers anbefaling ere vi komne til at give en Lov, som skal have en hel Samsundsclasser i materiel og aandelig Henseende. Jeg tror ikke, at jeg behøver at oplæse de forskellige Steder, hvor den høitærede Minister har ansøgt dette, det er gjennemgaaende, og det er den Betragtning, der overhoved maa bære denne Lov. Ja, det skal jeg indrømme den ærede Minister, at det i en vis Forstand er en langt bedre Motivering, end at det er en ufslydlig lille Lov. Spilket Omfang vil denne Lov nemlig faae? Jeg tror, at det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (J. h. Nielsen) endda gjorde den noget spørre, end den i Virkeligheden er, men saaledes, som det allerede er udtalt, kan man vel gaa ud fra, at der er ca. 100,000 Eiendomsbesiddere her i Landet, som denne Lov vil komme til at omfatte. Hvis Noget tvivler derom, vil jeg bede ham efterse „Statistisk Tabelværk“. Der er ikke Tvivl om, at denne Lov i Form af Statsgaranti for Prioritetslaan vil organisere en Hjælp for $\frac{5}{12}$ af Landets samtlige Eiendomme. Man kan beskjylde mig for at overdrive, men jeg beder dem, der gjøre det, at modsigge denne simple og klare Paastand. Der var 1873 ca. 235,000 Landeindomme her i Landet, af hvilke der nu for Tiden maa være over 100,000 under 2 Skpr. Hartkorn. Hvis Maximalgælden vedblivende bliver sat til 5,000 Kr., vil denne